

August Varenius

Programma Quo ad Actum Oratorium Immanueli Ex Virgine Nato sacrum ex primae partis Esaiae sectione quarta ab Eximio & Praestantißimo Dn. Henrico Müller/ Rostoch. SS. Theol. & Philol. Studioso, In Audit. Mai. ad diem 2. Jan. novi Anni hora 9. mat. celebrandum, Omnium Ordinum Auditores peramanter invitat

Rostochi[i]: Richelius, 1650

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn734832338>

Druck Freier Zugang

R.U. Progr. 1650

- 1) Joach. Stockmann
- 2) Johannes Goltmann
- 3) "
- 4) Caspar Mauritius
- 5) August Varenius
- 6) Joach. Stockmann

PROGRAMMA
Qvo
ad Actum Oratorium
IMMANUELI
EX VIRGINE NATO

sacrum
ex primæ partis Esaïæ sectione quartâ

ab
Eximio & Præstantissimo
DN. HENRICO Müller/ Rostoch.

SS. Theol. & Philol. Studiofo,
In Audit. Maj. ad diem 2. Jan. novi Anni
horâ 9. mat. celebrandum,

Omnium Ordinum Auditores pera-
manter invitat

AUGUSTUS VARENIUS

SS. Theol. & Phil. D. Hebr. in Univ.
Rost. Prof. publ.

ROSTOCHI

Literis Johannis Richelii, Sen. Typogr.

Anno clv lxx L.

PROGRAMMA

Quo

ad Aegidii Orationem

IMMANUEL

EX VIRGINE NATO

sermo

ex primae partis Eliae sectione quarta

sermo Fr. Hoffmanni

DR. HENRICO WILHELM ROSSCH

ss. Theol. & Philol. studioso

in Acad. Altd. ad diem 2. Jan. noui anni

1802. m. celebranda.

Omnia Ordinum Auditores praes-

entibus inuitat

AUGUSTUS VARENIUS

ss. Theol. & Phil. D. H. H. in Litu.

Rost. Typogr.

1802

Rostock

in aedibus Henr. Sch. Typogr.

Anno 1802

AUGUSTUS VARENIUS,

SS. Theol. D. Hebraicorum in Univers.
Rostoch. Professor.

Quod sacrosancta & veneranda Patriarcharum ac Prophetarum sub Veteri Fœdere canities, ineffabili cum *דיוקן עג' דו'ניס* prædixit, id manifestati per incarnationem Dei grande mysterium & regni Messie super tronum Davidis instaurandi illustre argumentum, singulari & maiestate & proponendi perspicuitate tractavit unus Jeschajah, ut vel solum Prophetæ nomen *יְשַׁחְיָהוּ* seu *יְשַׁחְיָהוּ* & *יְשַׁחְיָהוּ*, de quo vide Luc. 23. 30. & 36. Act. 28. 28. plenarium argumenti Prophetici Symbolum esse posse. Unum Messiam jam inde à *יְשַׁחְיָהוּ* à myriadibus Israelis omniumq; S. creditum, ut semen Abrahami, ut Malchisedek ut Goel & Schiloh ex tribu Juda nasciturū, ut Israelis Ductorem Angelum, propter impressum nomen maiestaticum non exacerbandum, ut Stellam ex Jakob, & sceptrum ex Israel oriturum, ut Prophetam ab omnibus audiendum, ut à Judæis & gentibus uno ore glorificandum, ut benignissimum Urim & Thumim conservatorem, ut Israelis ex Ægypto liberatorem, ut divinissimorum Israel castrorum Antecessorem & Statorem (*יְשַׁחְיָהוּ* *יְשַׁחְיָהוּ* *יְשַׁחְיָהוּ* *יְשַׁחְיָהוּ*), cuius *יְשַׁחְיָהוּ* erat in Patriâ Leviticâ, virgam florentem, & petram *יְשַׁחְיָהוּ* Moses hunc ut sui characteris mirabilem Oratorem, ut profundissimæ exinaniationis, passionis mortis, resurrectionis, in coelum ascensionis, & plenariè ac maiestaticè operatricis ad dextram Patris, sessionis subiectum, David: hunc ut Zemach David, ut

יְשַׁחְיָהוּ

צדקו ידוהו, ut miraculosè circumdandum à foemina,
 Virum, ut throni Davidici perpetuatorem gloriosissimum,
 Jeremia: hunc ut servum Davidem, ut unicum Pastorem,
 Ezechiel: hunc, & ut Puerulum ex Ægypto revocatum,
 & ut mortis ac inferni Domitorem potentissimum,
 Hosea: hunc ut ex Ziona rugientem & ad iudicium sese manifestâtem,
 Joel, ut collapsi Davidis tabernaculi redinstauratorem,
 Amos: ut Ecclesiæ per procurationem משיח
 summum gubernatorē & vindicem, Obadiah: hunc ut in corde
 terræ triduo latentem, Jonah: hunc ut ex Bethlehem nasciturum
 Israelis Dominatorem, Michah: hunc, ut Evangelistam seu
 משר משיח שלום (conf. Ephes. 2, 15. 16. 17.)
 Nachum: hunc ut ἀπελευθερωτὴν καὶ θεραπευτὴν τῶν ἐνοχῶν
 ἔχοντα & ἰσχυρὰ τὰ ἔργα τῶν ἀσέβων, Chabakuk: hunc ut Oecumenicum
 Doctorem ultra Æthiopiæ fluvios supplicem, Ecclesiam per Apostolos
 in totum orbem dispersos sibi congregantem, Zephania: hunc ut
 omnium corporaliū Monarchiarū destructorem, ut æterni regni
 Instauratorem, ut filium hominis, & per realissimam mortem verè
 excindendum, & post resurrectionem superexaltandum, Daniel: hunc
 ut Templi secundi gloriam, ut gentium ἀποκαταστάτην, Chaggai:
 hunc post 8 mirabiles & plenissimas mysteriorū visiones,
 ut Zionis Regem, ut Josuam, ut Zemah Secharia: hunc ut
 desideratissimum foederis Evangelici Angelum, Malachias (in quo
 desunt scribi canonica & θεόπνευτος & V. T. Prophetia) prædixit:
 atq; ita uni Messie πάντες οἱ ἄγγελοι ἐμπαρόυσται. Atq; ut
 sanctorum mentium ardentissimum alimare possis desiderium, invenere
 Danielem supplicantem: nec enim in principali דניאל Danie-
 lis supplicantis cap 9. fuit externa lamentabilis regni corporalis
 Judæici ruina: sed manifestatio Messie desideratissimi gratiosa, & ἡ
 ἡ ἐπιφάνεια quod tum ex necessaria supplicatio-
 nis

nis & responsionis, *qua est de homine CHRISTO per realissimam mortem, seu* אִיבְנוּ כְרִיתָהּ *destruendo, & reconciliando per illam mortem DEO, analogiâ: tum ex רחמים הרבים illorum scilicet, & sic ἐπισημασθῆναι ἡμῶν ἀεὶ ἀβλῆ ἐξ ὕψους, mentione & applicatione magnificâ, tum ex invocati Dei propter Dominum, & triplicati אֲדָרְיָ in conclusione evidentiâ, tum ex עַרְבֵי מִנְחָה עָרְבֵי quod non poterat non unici expiatorii ac propitiatorii sacrificii JESU CHRISTI memoriam supplicanti & intelligentissimo scripturarū scrutatori Danieli vel solâ suggerere ceremoniâ, certò statuimus. Et tamen post 62. demum septim. דָּבַר לְהַשִּׁיב מִמּוֹצְאוֹ seu post 434. annos illa כְרִיתוֹת הַמְּשִׁיחַ futura revelatur: Sic Chaggai, utur 400 adhuc superessent anni, id tamen pro uno modico habet: Malachia idem intervallum pro exiguo aestimat, & mox, mox, inquit, veniet: Sacharia: jubila modò, inquit, ô filia Zion, exsulta valde: Ecce Rex tuus: ecce jam venit tibi. Sic ad eandem filiam Zion & domum David, in cujus funus conspirabant duo potentissimi Reges, Jeschajah nosler: Ne, inquit, timeto השָׁמֵר וְהַשְׁקֵט contine te, & fiducialitèr tranquillus esto: irritum erit & inane hostium consilium: vigilat pro domo Davidicâ Immanuel nasciturus ex Virgine & Davidicâ stirpe: hoc ergo non eradicandæ Domus Davidicæ vobis firmamentum & signum esto: Ecce virgo illa concipiet, & pariet filium, & vocabis tu mater עלְמָה nomen ejus Immanuel.*

Superat & facundiam disertissimorum, & hujus Programmativis angustiam majestatica unius Esaiaë prophetia. Sive enim totius Prophetæ Thema generale species, hæc est הכוונה הכוללת: In solo Messia ex domo Davidicâ nascendo, ejusq; spirituali æterno & majestatico regno: non in ullo corporali vel Judaico vel Israelitico, vel terrarum or-

bis regno, quippe humano, fragili, & interituro, vera
 Israelis fiduciam esse collocandam: *sive* ordinationem:
 divinissima illa est, & 4. sectionibus, regni spiritualis Messiae
 ex Virgine, in trunco ac ramis ferme arescente stirpe Isai
 nascendi potentissimam instaurationem, in part. 1. ad c. 12.
 corporatum orbis regnorum **נשד** seu Desolationem.
 In part. 2. ad c. 39. modum instaurationis & administratio-
 nis specialem, In part. 3. ab illo iterato **נשד** c. 40. Excellentiae
 Ecclesiae in **JESU CHRISTO** **אדבלהיז וישע**, & c.
 sublimem magnitudinem, idq. ut plurimum comparative iam
 inde ab illo **נשד** c. 60. magnifice praedicat: *sive* dogmata: tota
 hic est Theologia, & quicquid est mysteriorum in illa: & tamen ita
 est Propheta Evangelicus, ut quem in statu Ecclesiae Nov. Test.
 conjungit cap. 4. 3. & quem Christus ipsa praxi conjungere Apostolos
 jussit Luc. 24. 47. ipse quoq. conjungat scilicet **נשד** spiritu-
 rum judicii qui mundum de peccato redarguens poeni-
 tentiam imperat, & **נשד** seu spiritum qui cordibus
 seridè contritis gratuitam peccatorum sublationem an-
 nunciat: verumq. tamen accuratissimo praestat ordine, quem
 qui, ut, in aliis scripturae textibus: ita & in hoc Propheta negligunt,
 in specialium textuum explicatione ad morem usq. errabunt, & in eo-
 rum censum referendi erunt de quibus Zephan. cap. 3. 4. Sacerdo-
 tes eorum profanant sanctitatem, violentè detorque-
 legem. Amplissimus hinc esset & specialius in Esaiam aliquid di-
 cendi campus: nec fortassis intempestivus hinc esset quidam nostra ju-
 venturis Elenchus: sed nec odiosis elenchis annum claudere volumus,
 nec per angustiam Programmaris prius praestare possumus. Vide-
 rint ipsi, quotquot neglecto profundiori Scripturarum originalium scru-
 minio, illorum manibus & pectore inermi ad controversiarum Theologi-
 carum pondora, vel ad Postillantium volumina ruunt, annon sint us-
 que **לשון**, & aeterni tenebriones, quam pingues, etiam & amplas ha-
 bens

*bene condiciones, & annōi ipsa fontium ignorantia illis sit, uti Spiritus
 sanctus exprimit, onerosum opprobrium? Sed ut litus can-
 gamus, quæ omnium sub V. F. sanctorum desideria fuerint,
 exposui: quæ per orbem terrarum sancta nunc meditetur
 Ecclesia, nemo est qui non noverit: quæ fuerint ipsissima Angelorum
 gaudia, nemo est qui non proximis diebus audierit. Adeste nocte in
 Bethlehemicis campis ad כָּרְתָּם כָּרְתָּם Pastoribus, Angelus
 concionator tot mysteriorum & ponderum: quorū verborum: quem
πρωτοεὐαγγελικὸν & Angelicum Doctorem, Musica excepit o-
 mnium myriadam thronorū, imò plenitudinis cœlestis exer-
 citus istam ineffabilem ponderibus δοξολογίαν intonantis & illud ὁμο-
 λογούμενος μεγαλὸν καὶ δοσεβίας μυστήριον **DEUS MANI-
 FESTATUS EST IN CARNE** toti generi humano in-
 eimantis. Quis hujus mirabilis noctis historiam, & mysterii Dei ex vir-
 gine nati eminentiam pro dignitate prædicare poterit? Hic equidem,
 nulla Angelorum, nedum fragili condiuione mortalium vox
 sufficit. Ne tamen sine ullis recordationibus ex Cathedrâ Academicâ
 abeat tanti beneficii majestas, curavit Eximius & Præstantissimus
DN. HENRICUS MULLERUS, Rostoch. SS.
 Theol. & Phil. Studiosus à pietate, singulari industriâ & eru-
 ditione commendatissimus, qui Oratione Hebraicè, ac eruditè pariter
 & orthodoxè scriptâ, suarū commendatione dignissimâ Immanu-
 elem ex virgine nascendum & jam natum ex illustri, quod
 est in c. 7. Eliaæ vaticinio & analytiscè & Elencticè con-
 tra Judeos tractatum, laudando sanè conatu in majori Auditorio sus-
 die Jov. horâ 9. martus, declarabit.*

*Adeste, Magnifice DN. Rector, omnium Facult. Do-
 mini Professores, Collegæ honoratissimi: adeste Reverendi ver-*

bi Di-

bi Divini ministri, Philos. & Art. Magistri, Eximii DN.
Studioſi, & veſtrâ honorificâ præſentia veſtrum erga ſanctiſſima
ſtudia & magnæ expectationis juvenem affectum conſtami-
ni. Sic vobis & hic annus, Immanuelis meditatione clauſus
feliciter finiat, & novus cum multorum ſuccedentium ſequelâ & veri-
gine, inter eaſdem meditationes feliciffimè alluſceſcat! P. P. Rostoch.
ex Coll. med. Lun. Dominicâ Anni Jubilæi & per Germaniam
Irenici, M. D. C. L. ultimâ.

nis & responsionis, qua est de homine
 alissimam mortem, seu כריית ארנבו
 conciliando per illam mortem DE C
 רחמים illorum scilicet, et sic est
 mentione & applicatione magnificâ,
 propter Dominum, & triplicati ארני
 dentiâ, tum ex ערב מנחה ערב quod non
 piatorii ac propitiatorii sacrificii JES
 moriam supplicanti & intelligentissimo
 tori Danieli vel solâ suggerere ceremoniâ
 tamen post 52. demum septim. בר השיב
 434. annos illa כריית המשיח futura
 gai, ut ut 400 adhuc superessent anni, idam
 habet: Malachia idem intervallum pro ex
 mox, inquit, veniet: Sacharia: jubila
 Zion, exsulta valde: Ecce Rex tuus:
 sic ad eandem filiam Zion & domum
 conspirabant duo potentissimi Reges, Feschaja
 timero והשקט השמר contine te, & fi
 lus esto: irritum erit & inane hostiu
 lat pro domo Davidicâ Immanuel na
 & Davidicâ stirpe: hoc ergo non erad
 vidicæ vobis firmamentum & signum e
 concipiet, & pariet filium, & vocabis
 men ejus Immanuel.

Superat & facundiam disertissimorum
 tis angustiam majestatica unius Esaiæ pro
 totius Prophetiæ Thema generale שפ
 הכולל: In solo Messia ex domo
 ejusq; spirituali æterno & majestatico
 lo corporali vel Judaico vel Israelitico

3

per re-
 & re-
 tum ex
 אבליה
 ati Dei
 ne evi-
 nici ex-
 TI me-
 scruta-
 us. Et
 seu post
 Chag-
 nodico
 & mox,
 o filia
 nit tibi.
 us funus
 inquit,
 anqvil-
 : vigi-
 Virgine
 nus Da-
 ergo illa
 על no-
 gramma-
 rve enim
 הכוונה
 scendo,
 on in ul-
 tum or-
 bis

